

Overordnede lovgivningsmæssige rammer for takst- og prisfastsættelse for ydelser og tilbud på socialområdet

Oktober 2023

Introduktion

Det er indledningsvist væsentligt at have for øje, at der på socialområdet skelnes mellem takster og priser.

Taksten fastsættes af leverandøren og er vejledende. Det betyder, at taksten skal give en prisindikation. Taksten er således ikke nødvendigvis udtryk for den pris, som kommunen kommer til at betale. Undtaget herfra er dog kvindekrisecentre og herberger, der beskrives nedenfor i afsnit 2. Hvordan taksten fastsættes er reguleret i lovgivningen. Taksten fastsættes én gang om året.

Prisen fastsættes i aftalen mellem kommunen og leverandøren vedrørende ydelser eller ophold i tilbud for den enkelte borger. Forhandlingerne om pris og ydelser mellem leverandør og kommune vil kunne tage udgangspunkt i leverandørens takster, men der er ingen krav hertil. Prisen er *ikke* reguleret i lovgivningen. Der er således heller ikke fastsat lovgivningsmæssige rammer for, om prisen reguleres løbende f.eks. automatisk med pris- og lønudviklingen, automatisk i takt med ændring af taksten, med visse intervaller efter gensidig aftale, eller når borgerens behov ændrer sig. Prisregulering vil således afhænge af den konkrete aftale mellem kommune og leverandør.

1. Takstfastsættelse

Det følger af § 174, stk. 1, i lov om social service (serviceloven), at leverandører af ydelser og tilbud fastsætter vejledende takster for ydelser og tilbud efter serviceloven. Taksterne fastsættes på baggrund af samtlige budgetterede, direkte og indirekte langsigtede omkostninger ved leveringen af ydelsen eller drift af tilbuddet.

De nærmere regler om, hvordan taksten skal fastsættes for en lang række ydelser og tilbud efter serviceloven, fremgår af bekendtgørelse nr. 219 af 10. februar 2022 om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner (finansieringsbekendtgørelsen). Reglerne er med få undtagelse de samme for kommunale, regionale og private leverandører. Taksten fastsættes for ét år ad gangen ved årsskiftet. I helt særlige tilfælde kan taksten ændres i løbet af året.

Det følger af bekendtgørelsen, at samtlige omkostninger ved levering af ydelsen eller drift af tilbuddet skal medregnes i taksten, dvs. såvel direkte som indirekte omkostninger. Det betyder bl.a., at ejendomsomkostningerne for et kommunalt tilbud, der drives i kommunalt ejede ejendomme, skal indgå i takstberegningen. Grundlaget for beregningen skal være et realistisk skøn over de forventede indtægter og udgifter. Ved beregningen af taksten anvendes en belægningsprocent, som fastsættes på baggrund af den forventede aktivitet i tilbuddet.

Det er i finansieringsbekendtgørelsens § 2 nærmere angivet, hvilke indtægts- og omkostningstyper der indgår i beregningsgrundlaget. Det drejer sig om:

- 1) Almindelige indtægter, herunder indtægter fra salg af producerede ydelser.
- 2) Alle direkte og indirekte driftsomkostninger, f.eks. personaleomkostninger, borgerrelaterede udgifter, administrationsomkostninger, omkostninger til kompetenceudvikling, ejendomsomkostninger, afskrivninger og forrentning af kapital.
- 3) Andelen af eventuel central ledelse og administration fastsat som de faktiske omkostninger eller som en fast procent af et tilbuds øvrige budget.
- 4) Udgifter forbundet med tilsyn.
- 5) Udgifter til sundhedsfaglig behandling, som ikke er forbeholdt bestemte autoriserede sundhedspersoner at udføre, og som ydes af tilbuddets personale i tilbuddet.
- 6) Udgifter til sundhedsfaglig behandling, som er forbeholdt bestemte autoriserede sundhedspersoner at udføre, og som udføres efter delegation af tilbuddets personale i tilbuddet.
- 7) Indregnet over- eller underskud efter reglerne i §§ 3-7 i finansieringsbekendtgørelsen.

For kvindekrisecentre og forsorghjem efter §§ 109 og 110 i serviceloven skal udover ovenstående også indgå følgende udgifter i beregningen af takster:

- 1) Omkostninger ved ophold for danske statsborgere, hvis den tidligere opholdskommune ikke kan findes.
- 2) Omkostninger ved ophold for udenlandske statsborgere, hvis der ikke kan findes en dansk hjemkommune.

For kommunale og regionale leverandører gælder særlige regler i §§ 3-7 i finansieringsbekendtgørelsen om indregning af over- og underskud.

Finansieringsbekendtgørelsen indeholder særlige regler om ydelsespakker, abonnementsordninger, forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar.

2. Kvindekrisecentre og herberger

For kvindekrisecentre efter § 109 i serviceloven og herberger m.v. efter § 110 i serviceloven gælder de samme regler om takstfastsættelse som beskrevet ovenfor.

I modsætning til for andre ydelser og tilbud er taksten dog bindende. Dette betyder, at taksten er den pris, som borgerens handlekommune opkræves. Dette er begrundet i, at der for kvindekrisecentre og herberger gælder et selvmøderprincip, og at kommunen dermed ikke indgår aftale med tilbuddet om borgerens ophold. Der er til gengæld krav om, at taksten for kvindekrisecentre og herberger m.v. skal være revisorpåtegnet.

3. De mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud

Finansieringsbekendtgørelsen indeholder særlige regler om de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud, dvs. døvekonsulentordningen ved CFD og den sikrede boform Kofoedsminde.

For disse to tilbud gælder, at de finansieres ved objektiv finansiering. Udgifterne til drift af tilbuddene fordeles således mellem landets kommuner efter det samlede folketal i den enkelte kommune pr. 1. januar i året forud for driftsåret. Eventuel over- og underskud indregnes det følgende år.

4. Sikrede døgninstitutioner

De sikrede døgninstitutioner for børn og unge finansieres ved:

- Betaling af aftalt pris: For en række typer af anbringelser gælder, at kommunen betaler den pris, som er aftalt, for det pågældende barn eller ungs ophold på den sikrede døgninstitution. Der er ikke i lovgivningen fastsat regler om, hvordan prisen fastsættes og eventuelt reguleres over tid, men de sikrede døgninstitutioner skal i lighed med det ovenfor beskrevne fastsætte takster, som kan danne udgangspunkt for forhandlingen om pris og ydelser.
- Betaling af fast kriminalpræventiv takst: For børn og unge, som er strafferetligt anbragt, på en sikret døgninstitution, f.eks. som varetægtsfængslede i surrogat eller som led i afsoning opkræves en kriminalpræventiv takst pr. dag, barnet eller den unge er på institutionen. Takstbeløbet er fastsat i finansieringsbekendtgørelsen.
- Objektiv finansiering: Den andel af institutionens udgifter, som ikke dækkes af kommunernes betaling af priser og kriminalpræventiv takst, dækkes ved objektiv finansiering på baggrund af antallet af 15-17-årige i den enkelte kommune i året forud for driftsåret.